

AZ EMBER TRAGÉDIAJA

A Nemzeti Színház előadásai 2002-ig
Készítette: Sapere Audi

Budapest 1960-ig

L- Major Tamás ,
Ungvári László
É- Lukács Margit,
Szörényi Éva

Á- Básti Lajos,
Bessenyei Ferenc
Major Tamás, Marton
Endre, Gellért Endre
1955. 01. 07.

É- Lukács Margit
Á- Szabó Sándor
1941.

L- Csontos Gyula
É- Tókés Anna
Á- Lehotay Árpád
Németh Antal
1937. 10. 21.

L- Kiss Ferenc,
Ódry Árpád
Horváth Árpád
1932. 01. 12.

É- Hegyesi Mari
Á- Beregi Oszkár
Tóth Imre
1905. 04. 20.

1947. 09. 26.

Both Béla
Á- Básti Lajos
É- Lukács Margit
L- Balázs Samu

1960. 08. 14 .
Major Tamás
Á- Básti Lajos
É- Lukács Margit
L- Ungvári László

1939. 05. 14.
Németh Antal
Á- Abonyi Géza
É- Lukács Margit
L- Kovács Károly

1934. 01. 19.
Horváth Árpád
Á- Abonyi Géza
É- Tasnádi Ilona
L- Tímár József

1923. 01. 22.
1926. 10. 30.
1929. 09. 01.
Hevesi Sándor

1883. 09. 21.

Paulay Ede
Á- Nagy Imre
É- Jászai Mari
L- Gyenes László

Budapest 1960-tól

Kolozsvár és Pécs

Janovics Jenő

1917.10. 30.

1913. 03. 14.

1925. 02. 02.

Mihályfi Béla,
Kenessei Ferenc
1942. 09. 11.

Farkas József

L-Lendvai Lajos

É-Váradi Hédi

Á-Bicskey Károly

1947. 03. 15.

L-Tándor Lajos

É-Spányik Éva

Á-Kószegi Gyula

Katona Ferenc

1957. 10. 05.

Lengyel György

Á-Besenczi Árpád

É-Varga Mária

L-Héjja Sándor

1992. 10. 11

Ecsedi Kovács

Gyula

1884. 02.27.

1920. 10. 29.

1937. 06. 26.

1963. 11. 22.

Orosz György

Á- Básti Lajos,

Polgár Géza

É- Zolnay Zsuzsa,

Balogh Emese

L- Bódor Tibor,

Pákozdy János

1977. 02. 10.

L- Nagy Zoltán

É- Vajda Márta

Á- Újlaky László

Giricz Mátyás

1984. 03. 23.

Csiszár Imre

Á- Bregyán Péter

É- Molnár Zsuzsa

L- Blaskó Péter

1996. 12. 21.

Schlanger András

Á- Kuna Karoly

É- Major Melinda

L- Földi László

Miskolc és Szeged

PAULAY EDE

- első igazán jelentős színházvezető
- 2560 sort hagyott meg a műből (átl. Shakespeare dráma terjedelme)
- űrjelenet elhagyása (színpadtechnikailag megvalósíthatatlan)
- lehetséges legmagasabb színvonalon oldotta meg (zene, jelmez, díszlet, színészek)

NÉMETH ANTAL

- mű lényegére tapint: nem történelmi revű, hanem az egy emberen belüli jó és rossz párharcán alapul
- többször is megrendezte
- minden technikai trükkről lemondott, hogy ne vegye el a figyelmet a dialógusokról

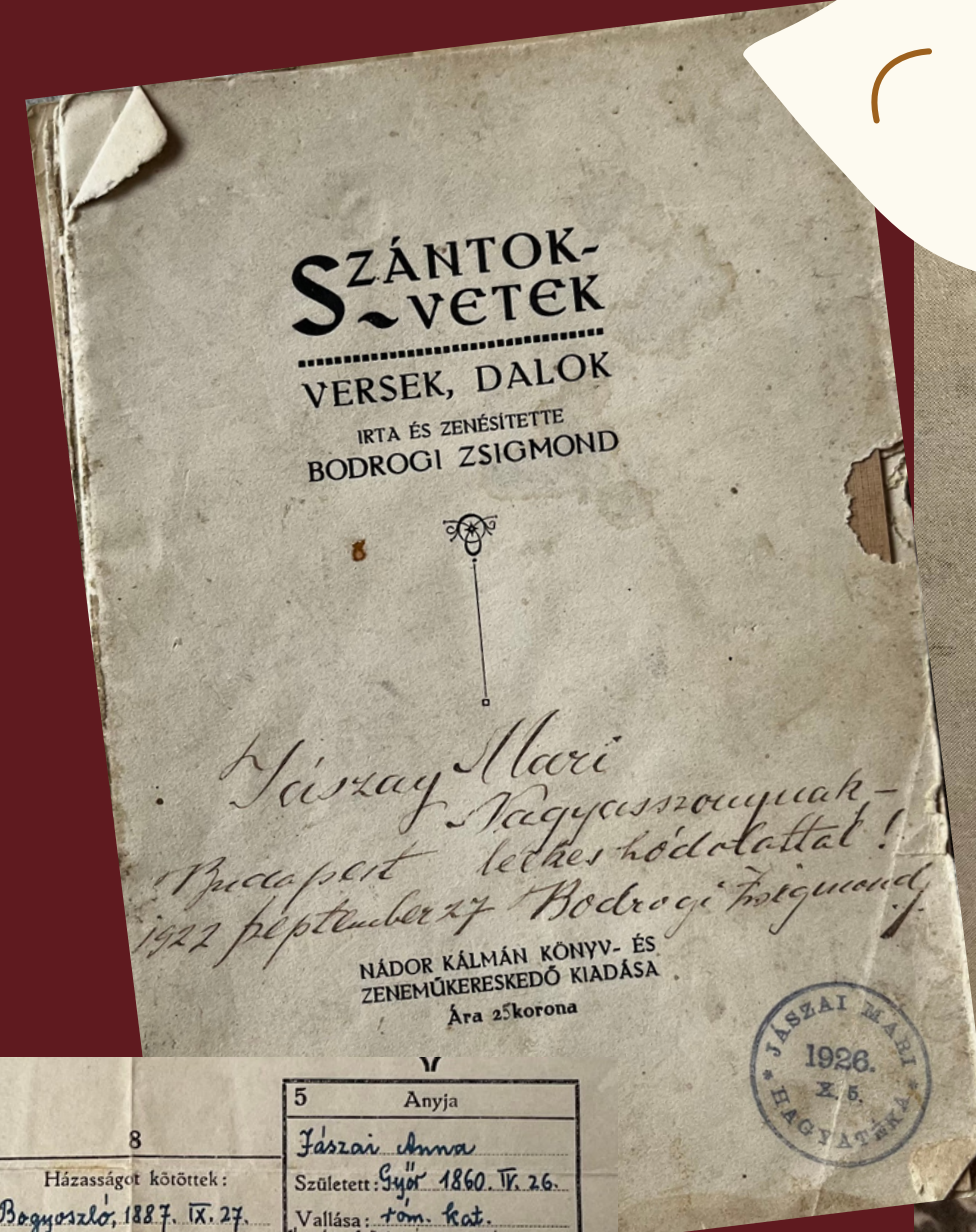
BÁSTI LAJOS, MINT ÁDÁM

- „Klasszikus szerepeimnél mindig azt kívántam bebizonyítani, hogy ma is aktuálisak“
- eredetileg Berger Lajos (többszörös névváltoztatás)
- 17 éven át játszott Az ember tragédiájában (Ádám, néha Lucifer)
- Ádámmal kapcsolatos élményeit, gondolatait 1962-ben papírra is veti a “Mire gondolsz Ádám?” című rendhagyó, vallomásos kötetében.

JÁSZAI MARI, MINT ÉVA

- 1883, ősbemutató
- „...a színésznő soha nem külső adottságaival, mindig átváltozni képes tehetségével, teljes átlényegüléssel teremtette meg a rábízott figurákat” -Földes Anna
- Jászai huga, Anna a csapatunk egyik tagjának szépanyja

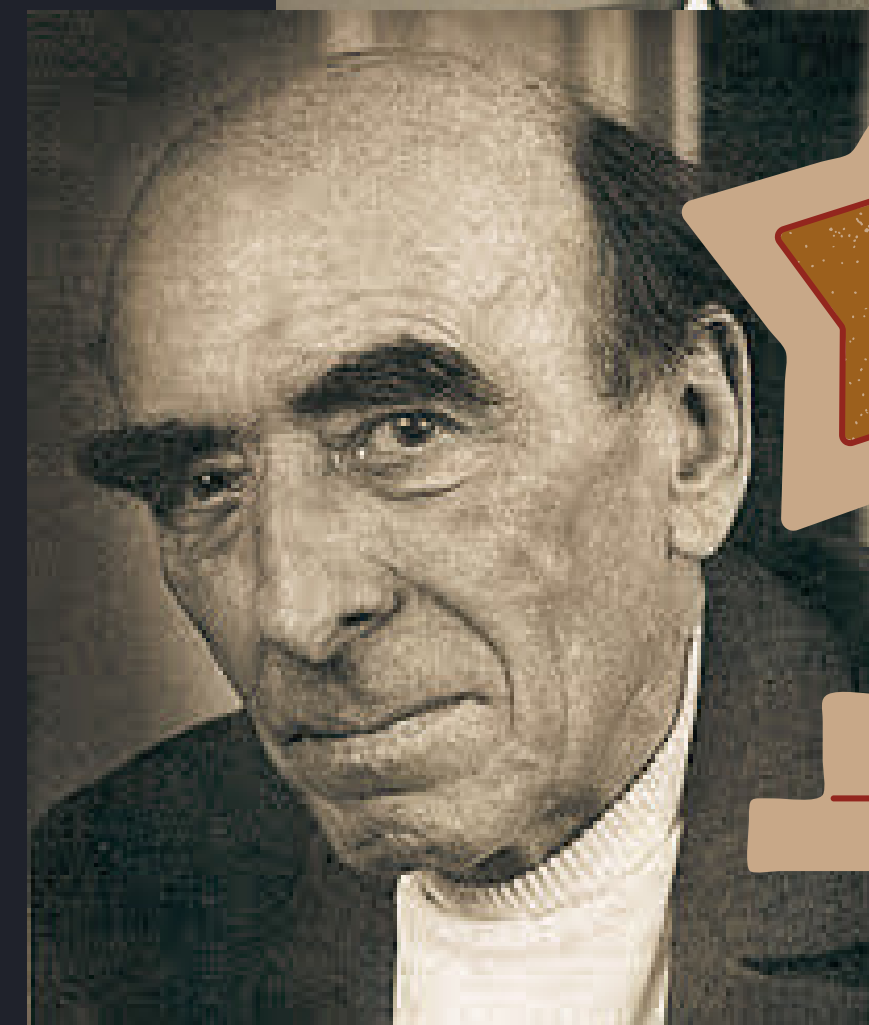
2	Apja	8	Házasságát kötötték:	5	Anyja
Bánkó György				Jászai Anna	
Született: Kábatamán 1863. I. 29.		Bogyoszló, 1887. IX. 27.		Született: Győr 1860. IV. 26.	
Vallása: Róm. Kat.				Vallása: Róm. Kat.	
Keresetleve: Kábatamán 1963. jan. 19.				Keresetleve: Győrbelváros 1860. apr. 27.	
Kábatamán 16. plebánia IV. kötet 14. lap.				Győrbelvárosi plebánia 13. kötet 6. lap.	

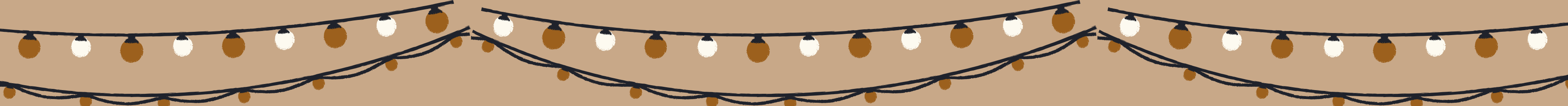

1	A származását igazoló
Bánkó Károly ig. tanító	
Született: Bogyoszló 1888. IX. 6.	
Vallása: R. Kat.	
Keresetleve: Bogyoszló 1888. szept. 7.	
Bogyoszlói 16. plebánia IV. kötet 315. lap.	
Házasságra lépett: Sz. ann	

MAJOR TAMÁS, MINT LUCIFER

- színész és rendező is egyaránt
- sokak által nem kedvelt
- játszott az általa rendezett darabokban
- 1945-1962 a Nemzeti Színház igazgatója volt
- Színészi skálája rendkívül széles volt, a vérbő komédiától a legsötétebb tragédiáig terjedt

ÉRDEKESSÉGEK

Az első színpadi változat bemutatóján alkalmaztak először a Nemzeti Színházban villanyvilágítást, a díszleteket pedig süllyesztőkkel és forgókkal mozgatták.

Az első szabadtéri előadásra 1933.-ig kellett várni és ez Szegeden került megrendezésre.

1994-es előadás volt az első előadás a Nemzeti Színház történelmében, hogy egy külföldi rendező (Ricard Salvat) Madách műhöz nyúlt.

Eredetileg jósolt 10 helyett 1894 május 13.-ig eljutott a 100. előadásig, ami akkoriban nagyon ritka volt.

1974-ben a kommunista hatalom betiltotta magyarországi játszását, mert a falanszter színben szocialista nézetek kigúnyolását fedezték fel benne, 1955-ig volt tiltólistán.

2002 máciusában ezzel a művel nyitotta meg a kapuit a Nemzeti Színház.

KÖSZÖNJÜK SZÉPEN A FIGYELMET!

Így élt Jászai Mari- Földes Anna
<https://szinhaztortenet.hu/search>
<https://fidelio.hu/szinhaz/emberisegkoltemeny-a-bortonbol-erdekessegek-az-ember-tragediajanak-szinpadi-valtozatairol-174229.html>
<https://papageno.hu/blogok/ruttkai-es-kora/2022/11/hiszek-a-klasszikusok-modernsegeben-basti-lajosra-emlekezunk/>
<https://ma7.sk/szinhaz/basti-lajos-egy-zsenialis-szinesz-iroi-es-felvideki-kotodesei>
<https://nemzetiszhaz.hu/hirek/2010/01/100-eve-szulete-major-tamas>

Szövegek forrásai

archivum.mtva.hu
Így élt Jászai Mari- Földes Anna
wikipédia

Képek forrásai